

## SXEDIO.E94

**13.4.1941:** Ο Γ. ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΗΣ ΕΞΑΣΦΑΛΙΖΕΙ ΑΔΕΙΑ ΑΠΟ ΤΟΝ ΚΥΒΕΡΝΗΤΗ ΓΙΑ ΤΟ ΣΥΜΠΟΣΙΟ ΤΗΣ ΣΚΑΡΙΝΟΥ ΚΑΙ ΑΠΟΣΤΕΛΛΟΝΤΑΙ ΠΡΟΣΚΛΗΣΕΙΣ ΓΙΑ ΣΥΣΚΕΨΗ ΣΤΗ ΣΚΑΡΙΝΟΥ ΓΙΑ ΙΔΡΥΣΗ ΤΟΥ ΑΚΕΛ

Οι συνεννοήσεις με πρόσωπα των οποίων οι πεποιθήσεις και η ιδεολογία ήταν πλήρως αριστερές, όπως ανέφερε στην αφήγηση του ο Φειδίας Κυριακίδης (εφημερίδα ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΟΣ" 26.5.43 ) αφορούσαν και παράγοντες του παράνομου Κομμουνιστικού Κόμματος Κύπρου που είχε ιδρυθεί επίσημα τουλάχιστον το 1926 και ιδιαίτερα τον Πλουτή Σέρβα, τότε Γενικό Γραμματέα του Κόμματος που ασπάστηκε ευρέως την ιδέα και δέχθηκε να συνεργασθεί προφανώς για να μπορέσει να βγει το κόμμα από την παρανομία.

Στα 1940 σύμφωνα με το στέλεχος του παράνομου Κομμουνιστικού Κόμματος Κύπρου Λάζαρο Χριστοφίδη (Σούλας Ζαβού, "τα Πολιτικά Κόμματα της Κύπρου στον 20ο αιώνα, σελ 103) πραγματοποιήθηκε το τέταρτο συνέδριο του Κ.Κ.Κ. στην περιοχή της Δερύνειας "νύκτα, μέσα σ' ένα σπίτι ενός περιβολιού".

Σ' αυτό το συνέδριο το Κόμμα "έκρινε ότι ήταν η στιγμή να βγει προς τα έξω με κάποια νομιμότητα" και έτσι πήρε την απόφαση να ιδρύσει "μια μαζικοπολιτική οργάνωση, η οποία θα ανελάμβανε τη νομιμοποίηση της δράσης," του Κόμματος.

Η νέα Κεντρική Επιτροπή που εξελέγη από το συνέδριο όρισε τριμελή επιτροπή που θα έβαζε σε εφαρμογή την απόφαση για ίδρυση οργάνωσης και όχι να προωθήσει τη δημιουργία κόμματος.

Αντί αυτού όμως άλλα στελέχη του παράνομου Κ.Κ.Κ. μεταξύ των οποίων και ο Γενικός του Γραμματέας Πλουτής Σέρβας, συντάχθηκαν με τις πρωτοβουλίες για ίδρυση ενός νέου Κόμματος.

Το 1941 αποτέλεσε την καθοριστική χρονιά. Αυτή την περίοδο ο ο δικηγόρος Γεώργιος Βασιλείδης από τη Λάρνακα αναθέρμανε τις προσπάθειες και

βολιδοσκόπησε μάλιστα και τον Κυβερνήτη κατά πόσο θα έδινε άδεια για πραγματοποίηση συγκέντρωσης για ίδρυση ενός τέτοιου κόμματος.

Ο Βασιλειάδης που θεωρείται από τον Πλουτή Σέρβα ως ένας από τους πρωτοπόρους, αν όχι ο πρωτοπόρος στην ίδρυση του νέου Κόμματος, ήταν ο άνθρωπος που είχε τιμηθεί κατ' αρχήν από τους Άγγλους αλλά και είχε εκδιωχθεί ταυτόχρονα από τους ίδιους για τις πολιτικές του πεποιθήσεις.

Ο Βασιλειάδης είχε διατελέσει στο παρελθόν μέλος του Εκτελεστικού Συμβουλίου, θέση πολύ τιμητική γι' αυτόν για την εποχή, αλλά είχε εκδιωχθεί από τους Άγγλους μόλις είχε δραστηριοποιηθεί πολιτικά και αποτέλεσε το ένα μέλος της "πρεσβείας" της Κύπρου που είχε μεταβεί στα **1936** στο Λονδίνο για να αξιώσει πολιτικές ελευθερίες για τον Κυπριακό λαό που καταπιεζόταν κάτω από το πέλμα του τότε Κυβερνήτη Ρίτσαμοντ Πάλμερ.

Όπως θυμούνται άνθρωποι που έζησαν δίπλα στο Βασιλειάδη, αυτός ήταν από τους πρώτους πολιτικούς που οργάνωναν στη Λευκωσία τις πρώτες δημοσιογραφικές διασκέψεις και αντάλλαζε απόψεις με τους δημοσιογράφους σε διάφορα θέματα που εγείρονταν.

Αυτή την περίοδο ο Γ. Βασιλειάδης ήταν δικαστής στην Πάφο.

Ο Πλουτής Σέρβας αφηγήθηκε στη Σούλα Ζαβού:

"...Μια μέρα ενώ καθόμουν στο παραγγελιοδοχικό μου γραφείο ήρθε ο Γιώργος Βασιλειάδης... Μου λέει: Πλουτή σκέφτηκα να κάνουμε ένα κόμμα... Ταράχτηκα εγώ, λέω: "Και πως εννοείς Γιώργο μου, το Κόμμα. Τώρα να φωνάξουμε τον λαό μέσα στις αίθουσες νάρθει εκεί στου Μακρίδη στη Λάρνακα στο θέατρο το μεγάλο; Οποιος μπαίνει μέσα να τον γράψουμε μέλος του Κόμματος;" Βέβαια αυτό με έκανε να χαμογελάσω, αλλά μου έφερε και το μήνυμα ότι υπάρχουν άνθρωποι που ήθελαν να κάνουμε το κόμμα αμέσως".

Τελικά ο Βασιλειάδης, σε συνεργασία με αρκετούς άλλους δραστηριοποιήθηκε και ζήτησε άδεια από τις αρχές για συγκρότηση συγκέντρωσης με σκοπό την ίδρυση πολιτικού κόμματος.

Οι Άγγλοι και προσωπικά ο Κυβερνήτης Μπάττερσιλλ, σύμφωνα με μαρτυρία ενός άλλου που είχε κληθεί να μετάσχει στην ίδρυση του νέου Κόμματος, του πολιτευτή Φειδία Κυριακίδη, είχαν τονίσει από την αρχή ότι δεν θα ήθελαν κόμμα που να υποστηρίζει την Ένωση της Κύπρου με την Ελλάδα.

Κατά τον Φειδία Κυριακίδη (3 Φεβρουαρίου, 1943, εφημερίδα "Ανεξάρτητος", ο Γεώργιος Βασιλειάδης του είχε αναφέρει όταν τον ρώτησε σχετικά, ότι ο Κυβερνήτης, από τον οποίο είχε ζητήσει προσωπικά άδεια (ο Βασιλειάδης), του είχε απαντήσει:

"Παραχωρώ την άδεια ευχαρίστως, διότι πιστεύω εις την σύνεσιν ικαι το πολιτικόν τακτι των συνέδρων".

Πρόσθεσε ο Κυριακίδης:

"Ο κ. Βασιλειάδης προσέθεσεν ότι κατά τη γνώμη του η μόνη δυνατή ερμηνεία ήτις ηδύνατο να δοθή εις τους λόγους εκείνους της Α.Ε. ήτο ότι η ευχή να μην περιληφθούν εις το Πρόγραμμα του Κόμματος απεριφράστως πόθοι και ευχαί και διεκδικήσεις αίτινες θα ηδύνατο να θέσουν το κόμμα εκτός νόμου ή να το εκθέσουν εις διώξεις και διάλυσιν".

Το ότι την πρωτοβουλία για ίδρυση πολιτικού κόμματος είχε αναλάβει ο Γ. Βασιλειάδης το αναφέρει και ο Πλουτής Σέρβας στο βιβίο του "Ευθύνες" σελ. 119 όπου αναφέρεται στην "πρωτοβουλία ενός μικροαστού διακεκριμένου δικηγόρου του Γ. Βασιλειάδη για την οργάνωση πλατειού πολιτικού κόμματος, κατ' αντίθεση με τα παλιά και ξεχασμένα στη διάρκεια της παλμερικής δικτατορίας, προσωπικά, αστικά κόμματα".

Αυτοί που ηγούνταν της κίνησης προχώρησαν σε προεργασία και ετοίμασαν μάλιστα και το καταστατικό του νέου Κόμματος και τη διακήρυξη η οποία θα δινόταν στη δημοσιότητα.

Όταν τα πράγματα έφθασαν σε κάποιο καλό σημείο στάληκαν προσκλήσεις σε διάφορους παράγοντες της εποχής για να συναντηθούν στη Σκαρίνου στις **14** Απριλίου **1941**, με σκοπό όπως ανέφερε ο Φειδίας Κυριακίδης στις αφηγήσεις του στις **29** Μαΐου **1943** στον "Ανεξάρτητο" την "αναλλαγήν γνωμών δι ίδρυσιν Κόμματος Αρχών".

Προσκλήσεις στάληκαν σε ομάδες από δικηγόρους, δημοσιογράφους, εργάτες, παραγελιοδόχους και άλλους.

Η συγκέντρωση αποφασίστηκε να γίνει σε ένα παλιό ακατοίκητο σπίτι στο χωριό Σκαρίνου της επαρχίας Λάρνακας, γιατί με τα μέσα διακίνησης της εποχής εκείνης βρισκόταν στο κέντρο των τριών κυριότερων πόλεων Λευκωσίας, Λεμεσού και Λάρνακας και ήταν πολύ βολική.

Για τους προσκληθέντες και συγκεντρωθέντες τελικά δεν υπάρχουν επίσημα στοιχεία από καμιά πηγή που πρόσκειται στο ΑΚΕΛ. Ούτε ο Πλουτής Σέρβας που ήταν ένας από τους ανθρώπους που πρωταγωνίστησαν γι' αυτή τη σύσκεψη δεν αναφέρεται, παρά μόνο σε ελάχιστους.

Το ίδιο δεν έκαμε ούτε και ο Κυριακίδης στις αναμνήσεις του το **1943**.

Η μόνη πηγή είναι, όσο και αν φαίνεται απίστευτο, αμερικανική και είναι ο συγγραφέας Τ. Ανταμς, τον οποίο η ηγεσία του ΑΚΕΛ μετέπειτα είχε χαρακτηρίσει ως πράκτορα της ΣΙΑ. Ο Ανταμς είχε έλθει στην Κύπρο και πήρε επαμειλημμένες συνεντεύξεις γύρω από το ΑΚΕΛ και την ίδρυση του από πρώην στελέχη του Κόμματος, όπως τον Πλουτή Σέρβα, τον Κώστα Κόνωνα, και τον Σταύρο Παντζαρή.

Ο Παντζαρής μάλιστα του ετοίμασε ένα πρόχειρο κατάλογο από μνήμης, τον οποίο παραθέτει στο βιβλίο του "ΑΚΕΛ, το Κομμουνιστικό Κόμμα της Κύπρου", το οποίο εξέδωσε το **1971**.

Ο Ανταμς που είχε συναντηθεί και με τον Πρόεδρο Μακάριο κατά τις επανειλημμένες επισκέψεις του στην Κύπρο παραθέτει τον πιο κάτω κατάλογο προσώπων που παρέστησαν στη σύσκεψη της Σκαρίνου,

όπως του τον είχε αναφέρει ο Στ. Παντζαρής το **1969**:

Πλουτής Σέρβας Παραγγελιοδόχος, Λύσανδρος Τσιμίλλης και Μιλτιάδης Χριστοδούλου δημοσιογράφοι, Μίνως Περδίως Παραγγελιοδόχος, Κώστας Κόνωνας δημοσιογράφος, Σταύρος Παντζαρής, έμπορος, Νικόλαος Στράτος εμπορροράπτης, Τεύκρος Ανθίας ποιητής, Γεώργιος Μαννούρης κουρέας, Ανδρέας Φάντης εργάτης, Λάζαρος Χριστοφίδης εργάτης, Παύλος Γεωργίου υποδηματοποιός, Κυπρίδημος εργάτης, Σάββας Ιωάννου υποδηματοποιός (μετέπειτα δημοσιογράφος) Χρίστος Σαββίδης εμπορροράπτης, (αδελφός του Πλουτή Σέρβα) Κώστας Ιωακείμ Χημικός, Γεώργιος Βασιλειάδης δικηγόρος, Γεώργιος Χριστοδουλίδης (μετέπειτα δήμαρχος Λάρνακος) Χαράλαμπος Σολομωνίδης κουρέας, Δημήτριος Στεφανίδης παραγγελιοδόχος, Μάρκος Μαρκουλλής γιατρός, Γιώργος Χριστοφόφρου συνδικαλιστής, Βάσος Βασιλείου γιατρός, Φωφώ Βασιλείου οδοντογιατρός, Λεύκιος Ζήνων δικηγόρος, Αχιλλέας Αργυρίδης γεωπόνος, Ζήνων Ρωσσίδης, Φειδίας Κυριακίδης και Φαίδων Καλοδίκης δικηγόροι, Μιχαήλ Κωνσταντινίδης καθηγητής αγγλικής, Αδάμος Αδάμαντος καθηγητής (μετέπειτα δήμαρχος Αμμοχώστου), Γεώργιος Λαδάς (μετέπειτα βουλευτής και Πρόεδρος της Κυπριακής Βουλής) και Κώστας Σιακαλλής δικηγόροι, Ανδρέας Σταυρινός γραφέας, Κυριάκος Ιεροδιακόνου και Κώστας Καρνάος εργάτες.

Ενας άλλος που παρευρισκόταν στη σύσκεψη της Σκαρίνου ήταν ο Σαβέρης Σαβεριάδης. Τη συμμετοχή του στη σύσκεψη αναφέρει ο Πλουτής Σέρβας στο βιβλίο του "Ευθύνες" όσο και ο Φειδίας Κυριακίδης στις αναμνήσεις του στις **25 Μαΐου 1943** στον "Ανεξάρτητο".

Από αυτούς σύμφωνα με τον Παντζαρή αρκετοί ήταν μέλη του παράνομου Κομμουνιστικού Κόμματος (Σέρβας, Χριστοδούλου, Περδίος, Κόνωνας, Παντζαρής, Στράτος, Μαννούρης, Φάντης, Χριστοφίδης, Γεωργίου, Κυπρίδημος, Ιωάννου, Σαββίδης, Χριστοδουλίδης,

Σολομωνίδης, Στεφανίδης, Μαρκουλλής, Χριστοφόρου, Βάσος και Φωφώ Βασιλείου, Κωνσταντινίδης, Σταυρινός, Ιεροδιακόνου και Καρνάος.

Παρά τη συμμετοχή τόσων κομμουνιστών στη σύσκεψη της Σκαρίνου, άλλοι προτίμησαν ή διαφώνησαν και δεν πήγαν. Ένας από αυτούς ήταν ο Λάζαρος Χριστοφίδης που αφηγήθηκε στη Σούλα Ζαβού:

"Για να αντιληφθείτε την απόφαση του 4ου συνεδρίου πρέπει να σας αναφέρω ότι στην ίδρυση του ΑΚΕΛ το προλεταριακό στοιχείο του Κομμουνιστικού Κόμματος αντέδρασε όταν είδε να γεννιέται ένα νέο κόμμα με πολλούς μικροαστούς στην ηγεσία του, σοκαρίστηκε και αντέδρασε και μάλιστα μια σειρά από προλετάριους δεν πήγαν στην Σκαρίνου. Εγώ παρόλο που ήμουν μέλος της Κεντρικής Επιτροπής του Κομμουνιστικού Κόμματος δεν πήγα στην Σκαρίνου διαμαρτυρούμενος γι'αυτή την παρεκτροπή".

Ωστόσο, για το παράνομο Κομμουνιστικό Κόμμα η πρωτοβουλία του Γεωργίου Βασιλειάδη αποτελούσε ευκαιρία να βγει από την παρανομία που το είχε θέσει η Παλμεροκρατία ώστε να ριχνόταν στη νόμιμη δράση. Εγγραψε ο Πλουτής Σέρβας:

" Η πρωτοβουλία ενός μικροαστού διακεκριμένου δικηγόρου, του Γ. Βασιλειάδη για την οργάνωση πλατειού πολιτικού κόμματος, κατ' αντίθεση με τα παλιά και ξεχασμένα στη διάρκεια της παλμερικής δικτατορίας, προσωπικά αστικά κόμματα πρόσφερε στην κομμουνιστική ηγεσία την ευκαιρία για νέες σκέψεις. Με την οργάνωση ενός νόμιμου προοδευτικού κόμματος που μέσα σ' αυτό θα εντάσσονταν όλοι οι κομμουνιστές και όπου το Κ.Κ.Κ. με τους παράνομους οργανισμούς και μηχανισμούς του θα διοχέτευε και θα υλοποιούσε όλες τις αποφάσεις του. Με λόγια απλά το παράνομο Κ.Κ.Κ. θα στεγαζόταν κάτω από τη σκέπη του νέου κόμματος και θα εξασκούσε την επιρροή του στην ηγεσία και στα μέλη του πλατύτερου νόμιμου κόμματος, θα αφομοίωνε πολλά από τα μέλη του, και με δεξιότατη ευχέρεια θα εφάρμοζε την πολιτική του γραμμή".

Ετσι το παράνομο Κ.Κ.Κ. είχε κάθε λόγο, παρά τις διαφωνίες, να συμμετάσχει στη σύσκεψη της Σκαρίνου που αποκλήθηκε "συμπόσιο της Σκαρίνου" κι έτσι το παρουσίασε ο τύπος ύστερα από λίγες μέρες.

Πριν ακόμα αρχίσουν οι εργασίες του συνεδρίου ένας από τους προσκληθέντες, ο Φειδίας Κυριακίδης, έκαμε μερικές διαπιστώσεις που δεν του άρεσαν.

Σύμφωνα με την ενυπόγραφη αφήγηση του το 1943 στην εφημερίδα "Ανεξάρτητος" που εξέδιδε ο Λύσανδρος Τσιμίλλης:

Πρώτο είχε διαπιστώσει ότι στόχος του Κόμματος δεν ήταν η Ένωση και δεύτερο δεν αντιπροσωπεύονταν γεωργοί στη σύσκεψη.

Ακόμα το καταστατικό και το πρόγραμμα του Κόμματος ήταν ήδη έτοιμα προς επιψήφιση από τη σύσκεψη, πράγμα που κατά την άποψη του δεν είχε καμιά σχέση με την πρόσκληση στην οποία αναφερόταν ότι θα ανταλλάσσονταν απόψεις για ίδρυση κόμματος αρχών.

Εγράψε ο Φειδίας Ι. Κυριακίδης στον "Ανεξάρτητο":

"Μικρόν μετά την άφιξιν μου εις Σκαρίνου και προ της συνόδου της συνελεύσεως μου εδόθη το Πρόγραμμα υπό του του Π. Σέρβα προς μελέτην και προς υποβολήν των κατά την γνώμην μου αναγκαίων τροποποιήσεων.

Παρετήρησα εις τον κ. Π. Σέρβαν παρουσία του κ. Γεωργίου Βασιλειάδη και Σαβέρη Σαβεριάδη (αν δεν με απατά η μνήμη μου διά τον δεύτερον) ότι εις το σχέδιον εκείνο του Προγράμματος δεν περιλαμβάνετο ρητώς ότι η πρώτη πολιτική επιδίωξις του Κόμματος ήτο η "Ένωσις".

Τότε ο κ. Βασιλειάδης παρετήρησεν αμέσως ότι, κατά την συνομιλίαν ην έσχε μετά της Α.Ε. του Κυβερνήτου σερ Ου. Μπάττερσιλλ καθ' ην εζήτησε παρ' αυτού και την σχετικήν άδειαν συγκεντρώσεως προς ίδρυσιν πολιτικού Κόμματος, η Α. Ε. του είπε σχεδόν επί λέξει: "Παραχωρώ την άδειαν ευχαρίστως, διότι

πιστεύω εις την σύνεσιν και το πολιτικόν τακτι των συνέδρων".

Ο κ. Βασιλειάδης προσέθεσεν, ότι κατά την γνώμην του, η μόνη δυνατή ερμηνεία ήτις ηδύνατο να δοθή εις τους λόγους εκείνους της Α.Ε., ήτο ότι η ευχή του ήτο να μην περιληφθούν εις το Πρόγραμμα του Κόμματος απεριφράστως πόθοι και ευχαί και διεκδικήσεις, αίτινες θα ηδύνατο να θέσουν το κόμμα εκτός νόμου ή να το εκθέσουν εις διώξεις και διάλυσιν".

Δεν πρέπει βεβαίως να λησμονείται ότι ταύτα συμβαίνουν την 14ην Απριλίου 1941 εις εποχήν δηλαδή καθ' ην ουδέ από του άμβωνος των Εκκλησιών ή από της Αγίας Πύλης αυτών δεν είχεν ακόμη ακουσθή η ευχή της "Ενώσεως".

Τας εξηγήσεις εκείνας του κ. Γ. Βασιλειάδη εθεωρήσαμεν αρκετά ευλόγους και εγώ δεν επέμενα εις την πρότασιν μου, περί τροποποιήσεως του προγράμματος. Θα επειράτο, άραγε κανείς να κακίση την τακτικήν εκείνην ημών των τριών κατά την 14ην Απριλίου 1941, όταν ιδίως έχει υπ' όψιν ότι, περί τους 26 μήνας βραδύτερον και αφού εν τω μεταξύ έγινε άφθονος χρήσις των εθνικών αξιώσεων των Κυπρίων εξ Εκκλησίας, διά του Τύπου και αφ' όλων ανεξαίρετως των Πολιτικών Βημάτων, ηξιώθη αρμοδίως η τροποποίησις του Προγράμματος η Καταστατικού ή ίσως και αυτής της επωνυμίας του υπό Ιδρυσιν "Εθνικού Κόμματος" ίνα επιτραπή η σύστασις αυτού εις Πολιτικόν Κόμμα;

Μου παρετηρήθη εν τούτοις κατά την συνομιλίαν εκείνην εν Σκαρίνου ότι η αξίωσις των Κυπρίων προς "Ενωσιν" περιλαμβάνε το ότι 4/5 του πληθυσμού της Κύπρου είναι Έλληνες, με ελληνικήν συείδησιν κλπ και ότι το κόμμα δεν θ' αφήση καμμίαν ευκαιρίαν να παρέλθη χωρίς να υποστηρίξη δι' όλων των δυνάμεων και των εις την διάθεσιν του μέσων προς Ενωσιν μετά της Ελλάδος.

Αφού διημείφθησαν όλα αυτά ο κ. Σέρβας προσέθεσε: "Το να μη περιληφθή ο ενωτικός ποθος των



Κυπρίων τόσο απερίφραστα εις το πρόγραμμα μας, διά τους τόσο σοβαρούς λόγους που εξειτέθησαν προηγουμένως αυτό θα υποβοηθήση την είσοδο εις το Κόμμα και πολλών τούρκων συμπατριωτών μας".

Εχων ως οδηγόν πάσης πράξεως μου την συνείδησιν μου, την επικαλούμαι και εις την παρούσαν περίστασιν ίνα δηλώσω τ' ακόλουθα χάριν της αληθείας, η οποία δεν θα ανεχθώ εις καμμίαν στιγμήν της δημοσίας ζωής μου να κακοποιηθή εις βάρος οιοσδήποτε.

Από της αφίξεως του κ. Σέρβα εις Κύπρον, έσχον πολλάς συνομιλίας μετ' αυτού, σχετικώς προς τα πολιτικά ζητήματα της Κύπρου. Εις ουδεμίαν περίστασιν και εις ουδεμίαν στιγμήν κατά την διάρκειαν των πολιτικών συνομιλιών μας ήκουσα τον κ. Σέρβαν να ομιλήση ανευλαβώς περί Ελλάδος ή να ΑΝΤΙΤΑΧΘΗ κατά του πόθου του Κυπριακού λαού προς "Ενωσιν" της Κύπρου μετά της Ελλάδος. Τουναντίον συνεπής πάντοτε προς την υψηλήν αρχήν της αυτοδιαθέσεως των Λαών εις την οποίαν μετά θέρμης πιστεύει πάντοτε διεκήρυξε ότι η αξίωσις του Κυπριακού λαού προς "Ενωσιν" της Κύπρου μετά της Ελλάδος είναι δι' αυτόν ένα δικαίωμα και διά την Αγγλίαν μία υποχρέωσις".

(Μεταγλώττιση)

"Λίγο μετά την άφιξη μου στη Σκαρίνου και πριν από σύνοδο της συνέλευσης μου δόθηκε το Πρόγραμμα από τον Π. Σέρβα προς μελέτη και προς υποβολή των αναγκαίων κατά τη γνώμη μου τροποποιήσεων.

Παρατήρησα στον κ. Π Σέρβα στην παρουσία του κ. Γεωργίου Βασιλειάδη και Σαβέρη Σαβεριάδη (αν δεν με απατά η μνήμη μου για το δεύτερο) ότι στο σχέδιο εκείνο του Προγράμματος δεν περιλαμβανόταν ρητώς ότι η πρώτη πολιτική επιδίωξη του Κόμματος ήταν η "Ενωση".

Τότε ο κ. Βασιλειάδης παρατήρησε αμέσως ότι, κατά τη συνομιλία την οποία είχε με την Α.Ε. τον

Κυβερνήτη σερ Ου. Μπάττερσιλλ κατά την οποία ζήτησε από αυτόν και τη σχετική άδεια συγκέντρωσης προς ίδρυση πολιτικού Κόμματος, η Α. Ε. του είπε σχεδόν επί λέξει: "Παραχωρώ την άδεια ευχαρίστως, διότι πιστεύω στη σύνεση και το πολιτικό τακτ των συνέδρων".

Ο κ. Βασιλειάδης προσέθεσε, ότι κατά τη γνώμη του, η μόνη δυνατή ερμηνεία η οποία μπορούσε να δοθεί στους λόγους εκείνους της Α.Ε., ήταν ότι η ευχή του ήταν να μη περιληφθούν στο Πρόγραμμα του Κόμματος απεριφράστως πόθοι και ευχές και διεκδικήσεις, οι οποίες θα μπορούσαν να θέσουν το κόμμα εκτός νόμου ή να το εκθέσουν σε διώξεις και διάλυση".

Δεν πρέπει βεβαίως να λησμονείται ότι αυτά συμβαίνουν στις **14** Απριλίου **1941** σε εποχή δηλαδή κατά την οποία ούτε από του αμβωνα των Εκκλησιών ή από της Αγίας Πύλης τους δεν είχε ακόμη ακουσθεί η ευχή της "Ενωσης".

Τις εξηγήσεις εκείνες του κ. Γ. Βασιλειάδη θεωρήσαμε αρκετά εύλογες και εγώ δεν επέμεινα στην πρόταση μου, για τροποποίηση του προγράμματος. Θα απειράτο, άραγε κανένας να κακίσει την τακτική μας εκείνη των τριών κατά την **14η** Απριλίου **1941**, όταν ιδιαίτερα έχει υπόψη ότι, γύρω στους **26** μήνες αργότερα και αφού στο μεταξύ έγινε άφθονη χρήση των εθνικών αξιώσεων των Κυπρίων από Εκκλησίες, διά του Τύπου και από όλα ανεξαιρέτως τα Πολιτικά Βήματα, αξιώθηκε αρμοδίως η τροποποίηση του Προγράμματος ή Καταστατικού ή ίσως και αυτής της επωνυμίας του υπό ίδρυση "Εθνικού Κόμματος" για να επιτραπεί η σύσταση του σ Πολιτικό Κόμμα;

Μου παρατηρήθηκε εν τούτοις κατά τη συνομιλία εκείνη στη Σκαρίνου ότι η αξίωση των Κυπρίων προς "Ενωση" περιλαμβάνει το ότι **4/5** του πληθυσμού της Κύπρου είναι Έλληνες, με ελληνική σειδίδηση κλπ και ότι το κόμμα δεν θ' αφήσει καμμία ευκαιρία να παρέλθει χωρίς να υποστηρίξει με όλες τις δυνάμεις και των μέσων στη διάθεση του προς Ενωση με την

Ελλάδα.

Αφού διαμήφθηκαν όλα αυτά ο κ. Σέρβας πρόσθεσε: "Το να μη περιληφθεί ο ενωτικός πόθος των Κυπρίων τόσο απερίφραστα στο πρόγραμμα μας, για τους τόσο σοβαρούς λόγους που εκτέθηκαν προηγουμένως αυτό θα υποβοηθήσει την είσοδο στο Κόμμα και πολλών τούρκων συμπατριωτών μας".

Εχοντας ως οδηγό κάθε πράξης μου τη συνείδηση μου, την επικαλούμαι και στην παρούσα περίπτωση για να δηλώσω τα ακόλουθα χάριν της αλήθειας, η οποία δεν θα ανεχθώ σε καμιά στιγμή της δημόσιας ζωής μου να κακοποιηθεί σε βάρος οποιουδήποτε.

Από την άφιξη του κ. Σέρβα στην Κύπρο, είχα πολλές συνομιλίες με αυτόν, σχετικά προς τα πολιτικά ζητήματα της Κύπρου. Σε καμιά περίπτωση και σε καμιά στιγμή κατά τη διάρκεια των πολιτικών συνομιλιών μας άκουσα τον κ. Σέρβα να ομιλήσει χωρίς ευλάβεια για την Ελλάδα ή να ΑΝΤΙΤΑΧΘΕΙ εναντίον του πόθου του Κυπριακού λαού προς "Ένωση" της Κύπρου με την Ελλάδα. Τουναντίον συνεπής πάντοτε προς την υψηλή αρχή της αυτοδιάθεσης των Λαών στην οποία με θέρμη πιστεύει πάντοτε διεκήρυξε ότι η αξίωση του Κυπριακού λαού προς "Ένωση" της Κύπρου με την Ελλάδα είναι γι' αυτόν ένα δικαίωμα και για την Αγγλία μία υποχρέωση".

Στην ιδρυτική Συνέλευση της Σκαρίνου αναφέρθηκε ο Κυριακίδης και λίγο προηγουμένως στις **29 Μαΐου 1943**, με αφορμή κατηγορίες εναντίον του σε εφημερίδα:

"Κατ' Απρίλιον του **1941**, η "εκκένωσις" μας είχε διασκορπίσει εις διάφορα σημεία της επαρχίας.

Την **13ην** Απριλίου εν τούτοις έλαβα απροσδόκητον πρόσκλησιν παρά διακεκριμένου φίλου μου, του νυν εν τω επαχιακώ δικαστηρίω της Πάφου κ. Γεωργ. Βασιλειάδη, δι' ης εκαλούμην εις τον σταθμόν της Σκαρίνουσ διά την επομένην, όπου θα συνεκροτείτο πολιτική συγκέντρωσις διαφόρων προσώπων, εξ όλης της Κύπρου, προς ανταλλαγήν γνώμων

δι' ίδρυσιν Παγκ. Πολιτικού Κόμματος αρχών. Εν τη προσκλήσει εκείνη περιλαμβάνετο και η πληροφορία ότι ο τότε Κυβερνήτης Σερ Ου. Μπάττερσιλλ ευηρεστήθη να παραχωρήση την αιτηθείσαν άδειαν συγκεντρώσεως εν Σκαρίνου.

Μετέβην εκεί, ως γεγονός, αλλ' οφείλω να ομολογήσω ότι επήγα "με το στανιό μου", άθυμος και ψυχικώς συντετριμμένος ως εκ των τραγικών στιγμών τας οποίας διήρχετο η Ελλάς σφαδάζουσα αιμόφυρτος υπό το πέλμα τριών κατακτητών και εν πάση περιπτώσει ψυχικώς και ψυχολογικώς ανίκανος δι' οιανδήποτε συμβολήν ή εργασίαν προς ίδρυσιν Πολιτικού Κόμματος.

Οι προσελθόντες εν Σκαρίνου ήσαν 50 περίπου τον αριθμόν, εξ ων 6 δικηγόροι, 2 ιατροί, 5-6 παραγγελιοδόχοι και μικροκαταστηματάρχαι, 3-4 δημοσιογράφοι, 1 γεωπόνος, οι δε λοιποί, αν δεν απατώμαι ήσαν ενθουσιώδεις νέοι εκ των πόλεων κατά το πλείστον ή και εξ ολόληρου ανήκοντες εις τας συντεχνιακάς Οργανώσεις. Ως αντιπρόσωπος των αγροτικών Κοινοτήτων της Κύπρου ΟΥΔΕΙΣ παρίστατο.

Εκ των 50 εν τούτοις προσελθόντων, επρόκειτο να απαρτισθούν τόσον η Κεντρική όσον και αι επαρχιακαί επιτροπαί του υπό ίδρυσιν κόμματος. Οι 50 προσελθόντες θα είχαν εις χείρας των την διεύθυνσιν του Κόμματος και επειδή πείρα, μόρφωσις και γνώσεις περί των πολλών και δυσκόλων ζητημάτων και προβλημάτων των πόλεων και της υπαίθρου έλειπαν από τους περισσοτέρους εξ ημών η διεύθυνσις του Κόμματος και η διαχείρισις και ο χειρισμός των υποθέσεων του παγκυπρίου θα περιήρχοντο αναποφεύκτως εις χείρας ολίγων ή και ενός μόνου ανθρώπου.

Κάτι άλλο, το οποίον υπέπεσεν επίσης εις την αντίληψιν μου ήτο ότι το Πρόγραμμα και το Καταστατικόν του υπό ίδρυσιν Κόμματος ήσαν ήδη έτοιμα προς επιψήφισιν παρά της συνελεύσεως ήτις εξ αυτού μόνον του γεγονότος απέβαλλε τον αρχικόν χαρακτήρα της, ως "συγκεντρώσεως προς ανταλλαγήν γνωμών δι' ίδρυσιν κόμματος αρχών" και μετουσιώνετο

εις συνέλευσιν προς ίδρυσιν κόμματος αρχών" και "επί τροχάδην" και άνευ προηγουμένης μελέτης ή δευτέρας ή τρίτης αναγνώσεως, ψηφίσεως κατ' άρθρον του περιεχομένου του προγράμματος και του καταστατικού, ως είχαν ταύτα διατυπωθή υπό του μετέπειτα γραμματέως του Κόμματος. Αφήνω κατά μέρος το γεγονός ότι εις όσους εδίδετο προς μελέτην η δακτυλογραφημένη ογκώδης σύνθεσις του Προγράμματος και του καταστατικού, δεν είχαν καν ουδέ τέταρτο της ώρας εις την διάθεσιν των ίνα διεξέλθουν έστω και επί τροχάδην τα **15** άρθρα μόνου του προγράμματος.

Η φανατική και έμμονος προσήλωσις μου εις την ιδέαν της ιδρύσεως και εν Κύπρω Κόμματος αρχών και τα ανυπολόγιστα πλεονεκτήματα και οφέλη τα οποία προσεδόκουν διά τον Κύπριον, εκ της ιδρύσεως και εν Κύπρω κόμματος αρχών, και τα ανυπολόγιστα πλεονεκτήματα και οφέλη τα οποία προσεδόκουν διά τον Κύπριον, εκ της ιδρύσεως ενός Παγκυπρίου Κόμματος Αρχών, το οποίον να περιλαμβάνη εν τω πλαισίω αυτού όλα τα προοδευτικά στοιχεία των πόλεων και των αγροτικών κοινοτήτων, με ώθησεν εις το να παρουσιάσω εις τινα εκ των συνέδρων όλους τους συντελεστάς πραγματικούς, ψυχολογικούς και πολιτικούς οίτινες εξέθεταν εις κίνδυνον πλήρους ναυαγίου την βεβιασμένην και άκαιρον εκείνην προσπάθειαν προς ίδρυσιν εξ υπαρπαγής πολιτικού κόμματος αρχών υπό των **50** συνέδρων της Σκαρίνους κατά την **15ην** Απριλίου.

Εξέφρασα την κατάπληξιν μου διότι εκ της συγκεντρώσεως εκείνης απουσίαζαν οι αντιπρόσωποι του Αγροτικού Κόσμου, μολονότι εν τω προγράμματι του υπό ίδρυσιν κόμματος εμνημονεύετο πλέον ή άπαξ ότι ο πληθυσμός της Κύπρου είναι κατά **75%** πληθυσμός "αγροτικός" ισοβίως αφωσιωμένος εις την καλλιέργειαν της γης και ηρώτησα:

Είναι άραγε δυνατή η διατύπωσις παρ' ημών των παρόντων, πλήρους και ενδελεχούς προγράμματος αγροτικής πολιτικής, διά την γεωργικήν αναγέννησιν

της χώρας μας, άνευ της συμπράξεως ίσου τουλάχιστον προς ημάς αριθμού μορφωμένων και πεπειραμένων αγροτών με τας πρακτικὰς γνώσεις των επί των οικονομικών προβλημάτων και αναγκών και των λοιπών συνθηκών της ζωής του χωρικού μας; Την έλλειψιν τακτ την οποίαν επεδείξαμεν απέναντι των αγροτών μας μη αναγράψαντες κανένα εξ αυτών εις τον κατάλογον των προσκλήσεων του "συμποσίου" της Σκαρίνου, όπου μ'όλα ταύτα επρόκειτο να επιληφθώμεν και ζητημάτων αφορώντων την τάξιν των, δεν θα την εξελάμβανον ως περιφρόνησιν προς τους αγρότας και δεινόν κόλαφον κατά της φιλοτιμίας των και δεν θα υπεδέχοντο μετά δυσπιστίας και μετά περιφρονήσεως ίσως κάθε είδους ενδιαφέρον και κάθε εισήγησιν την οποίαν θα εκάμναμεν προς αυτούς, εν σχέσει προς τα ζητήματα των εις το μέλλον.

Επρότεινα διά τούτο την αναβολήν των εργασιών του συνεδρίου επί **15** ημέρας, ίνα διαβιβασθούν εν τω μεταξύ προσκλήσεις προς αγρότας και πολίτας προς συμμετοχην εις ευρύτερον κύκλον εις την ιδρυτικήν του Κόμματος συνέλευσιν ομού μετά σχεδίων του προγράμματος του κόμματος, προς μελέτην, αλλ' ως δικαιολογία κατά της αναβολής, μου εδόθη η σχεδόν βεβαία άρνησις του Κυβερνήτου, προς ανανέωσιν της αδείας συγκεντρώσεως, εάν η προ **2-3** ημερών δοθείσα άδεια δεν ετελεσφόρει.

Εγώ εν τοσοούτω παρά την δικαιολογίαν ήτις μου εδόθη απεφάσισα να μη μετάσχω του υπό ίδρυσιν κόμματος, διότι εκ της πλημμελούς και μονοπλεύρου συνθέσεως της ιδρυτικής συνελεύσεως διεγράφετο εν τη φαντασία μου, υπερβολικώς ίσως, άδοξος ή σταδιοδρομία αυτού, επί του οποίου μ'όλα ταύτα, τόσας εστήριζα ελπίδας διά μίαν πραγματικήν αναγέννησιν και εξύψωσιν του Κυπρίου.

(Μεταγλώττιση)

"Κατά τον Απρίλιο του **1941**, η "εκκένωση" μας είχε διασκορπίσει σε διάφορα σημεία της επαρχίας.

Στις **13** Απριλίου εν τούτοις έλαβα

απροσδόκητη πρόσκληση από διακεκριμένο φίλο μου, τον στο επαρχιακό δικαστήριο της Πάφου κ. Γεωργ. Βασιλειάδη, με την οποία καλούμουν στο σταθμό της Σκαρίνους για τη επομένη, όπου θα συγκροτείτο πολιτική συγκέντρωση διάφορων προσώπων, από όλη την Κύπρο, προς ανταλλαγή γνώμων για ίδρυση Παγκ. Πολιτικού Κόμματος αρχών. Στην πρόσκληση εκείνη περιλαμβανόταν και η πληροφορία ότι ο τότε Κυβερνήτης Σερ Ου. Μπάττερσιλλ ευαρεστήθηκε να παραχωρήσει την αιτηθείσα άδεια συγκέντρωσης στη Σκαρίνου.

Πήγα εκεί, ως γεγονός, αλλά οφείλω να ομολογήσω ότι πήγα "με το στανιό μου", άθυμος και ψυχικώς συντετριμμένος λόγω των τραγικών στιγμών τις οποίες διερχόταν η Ελλάδα που σφάδαζε αιμόφυρτη υπό το πέλημα τριών κατακτητών και εν πάση περιπτώσει ψυχικά και ψυχολογικά ανίκανος για οποιαδήποτε συμβολή ή εργασία προς ίδρυση Πολιτικού Κόμματος.

Αυτοί που προσήλθαν στη Σκαρίνου ήσαν **50** περίπου, από τους οποίους έξι **6** δικηγόροι, **2** γιατροί, **5-6** παραγγελιοδόχοι και μικροκαταστηματάρχες, **3-4** δημοσιογράφοι, **1** γεωπόνος, οι δε υπόλοιποι, αν δεν απατώμαι ήταν ενθουσιώδεις νέοι από τις πόλεις οι περισσότεροι ή και ανήκαν εξ ολόκληρου στις συντεχνιακές Οργανώσεις. Ως αντιπρόσωπος των αγροτικών Κοινοτήτων της Κύπρου ΚΑΝΕΝΑΣ ΔΕΝ παρίστατο.

Από τους **50** εν τούτοις που προσήλθαν, επρόκειτο να απαρτισθούν τόσο η Κεντρική όσο και οι επαρχιακές επιτροπές του υπό ίδρυση κόμματος. Οι **50** που προσήλθαν θα είχαν στα χέρια τους τη διεύθυνση του Κόμματος και επειδή πείρα, μόρφωση και γνώσεις για τα πολλά δύσκολα ζητήματα και προβλήματα των πόλεων και της υπαίθρου έλειπαν από τους περισσότερους από σας η διεύθυνση του Κόμματος και η διαχείριση και ο χειρισμός των υποθέσεων του παγκύπριου θα περιήρχονταν αναπόφευκτα στα χέρια λίγων ή και ενός μόνου ανθρώπου.

Κάτι άλλο, το οποίο υπέπεσε επίσης στην αντίληψη μου ήταν ότι το Πρόγραμμα και το Καταστατικό του υπό ίδρυση Κόμματος ήταν ήδη έτοιμα προς επιψήφιση από τη συνέλευση, η οποία από αυτό και μόνο το γεγονός απέβαλλε τον αρχικό χαρακτήρα της, ως "συγκέντρωσης προς ανταλλαγή γνώμων για ίδρυση κόμματος αρχών" και μετουσιωνόταν σε συνέλευση προς ίδρυση κόμματος αρχών" και "τροχάδην" και χωρίς προηγουμένη μελέτη ή δεύτερης ή τρίτης ανάγνωσης, ψήφισης κατ' άρθρο του περιεχομένου του προγράμματος και του καταστατικού, ως είχαν αυτά διατυπωθεί από το μετέπειτα γραμματέα του Κόμματος. Αφήνω κατά μέρος το γεγονός ότι σε όσους δίδετο προς μελέτη η δακτυλογραφημένη ογκώδης σύνθεση του Προγράμματος και του Καταστατικού, δεν είχαν καν ούτε τέταρτο της ώρας στη διάθεση τους ώστε να διεξέλθουν έστω και επί τροχάδην τα **15** άρθρα μόνο του προγράμματος.

Η φανατική και έμμονη προσήλωσή μου στην ιδέα της ίδρυσης και στην Κύπρο Κόμματος αρχών και τα ανυπολόγιστα πλεονεκτήματα και οφέλη τα οποία προσδοκούσαν για τον Κύπριο, από την ίδρυση και στην Κύπρο κόμματος αρχών, και τα ανυπολόγιστα πλεονεκτήματα και οφέλη τα οποία προσδοκούσαν για τον Κύπριο, από την ίδρυση ενός Παγκυπρίου Κόμματος Αρχών, το οποίο να περιλαμβάνει στο πλαίσιο του όλα τα προοδευτικά στοιχεία των πόλεων και των αγροτικών κοινοτήτων, με ώθησε στο να παρουσιάσω σε κάποιον από τους συνέδρους όλους τους συντελεστές πραγματικούς, ψυχολογικούς και πολιτικούς οι οποίοι εξέθεταν σε κίνδυνο πλήρους ναυαγίου τη βεβιασμένη και άκαιρη εκείνη προσπάθεια προς ίδρυση από υπαρπαγή πολιτικού κόμματος αρχών από τους **50** συνέδρους της Σκαρίνους κατά τη **15η** Απριλίου.

Εξέφρασα την κατάπληξη μου διότι από τη συγκέντρωση εκείνη απουσίαζαν οι αντιπρόσωποι του Αγροτικού Κόσμου, μολονότι στο πρόγραμμα του υπό ίδρυση κόμματος μνημονευόταν πέραν της μιας φορές ότι ο πληθυσμός της Κύπρου είναι κατά **75%** πληθυσμός



"αγροτικός" ισοβίως αφωσιωμένος στην καλλιέργεια της γης και ρώτησα:

Είναι άραγε δυνατή η διατύπωση από μας που είμαστε παρόντες, πλήρους και ενδεδειγμένου προγράμματος αγροτικής πολιτικής, για τη γεωργική αναγέννηση της χώρας μας, χωρίς την σύμπραξη ίσου τουλάχιστον προς εμάς αριθμού μορφωμένων και πεπειραμένων αγροτών με τις πρακτικές γνώσεις των οικονομικών προβλημάτων και αναγκών και των λοιπών συνθηκών της ζωής του χωρικού μας; Την έλλειψη τακτ την οποία επιδείξαμε απέναντι των αγροτών μας γιατί δεν γράψαμε κανένα από αυτούς στον κατάλογο των προσκλήσεων του "συμποσίου" της Σκαρίνου, όπου με όλα αυτά επρόκειτο να επιληφθούμε και ζητήματα που αφορούν την τάξη τους, δεν θα την εκλάμβαναν ως περιφρόνηση προς τους αγρότες και δεινόν κόλαφο κατά της φιλοτιμίας τους και δεν θα υποδέχονταν με δυσπιστία και με περιφρόνηση ίσως κάθε είδους ενδιαφέρο και κάθε εισήγηση την οποία θα εκάμναμε προς αυτούς, σε σχέση με τα ζητήματα τους στο μέλλον.

Πρότεινα γι' αυτό την αναβολή των εργασιών του συνεδρίου για **15** ημέρες, ώστε να διαβιβαστούν στο μεταξύ προσκλήσεις προς αγρότες και πολίτες προς συμμετοχή σε ευρύτερο κύκλο στην ιδρυτική συνέλευση του Κόμματος μαζεί με τα σχέδια του προγράμματος του κόμματος, προς μελέτη, αλλά ως δικαιολογία εναντίον της αναβολής, μου δόθηκε η σχεδόν βεβαία άρνηση του Κυβερνήτη, προς ανανέωση της άδειας συγκέντρωσης, εάν η άδεια που δόθηκε πριν από **2-3** ημέρες δεν τελεσφορούσε.

Εγώ, παρά τη δικαιολογία η οποία μου δόθηκε αποφάσισα να μη μετάσχω στο υπό ίδρυση κόμμα, διότι από την πλημμελή και μονόπλευρη σύνθεση της ιδρυτικής συνέλευσης διαγραφόταν στη φαντασία μου, υπερβολικά ίσως, άδοξη η σταδιοδρομία του, στο οποίο με όλα αυτά, στήριζα τόσες ελπίδες για μια πραγματική αναγέννηση και εξύψωση του Κυπρίου".

Ο Πλουτής Σέρβας όμως, είχε αντίθετη γνώμη από τον Φειδία Κυριακίδη για τη θέση του ΑΚΕΛ έναντι της

Ενωσης. Σε ομιλία του ύστερα από δυο χρόνια (Ανεξάρτητος 16.3.1943) απαντώντας σε κατηγορίες της δεξιάς παράταξης κατά τον προεκλογικό αγώνα του 1943 ότι το ΑΚΕΛ δεν υποστήριζε την Ένωση, ερμήνευσε ως εξής ορισμένα από τα άρθρα της προκήρυξης προς τον Κυπριακό λαό που εκδόθηκε αργότερα.

"Το ζήτημα της εθνικής μας αποκατάστασης δεν είναι νέο ζήτημα για το κόμμα μας, το ΑΚΕΛ και οι αντίπαλοί μας αν ήθελαν τουλάχιστον να μη χαρακτηρισθούν σαν άνθρωποι που πετούν στο σύννεφα και ξυπνούν κατά την παραμονή των εκλογών, θάπρεπε νάχαν διαβάσει ότι το ζήτημα αυτό τέθηκε από την πρώτη μέρα που οργανώθηκε το κόμμα μας, ότι το ζήτημα αυτό είναι απόλυτα συνδεδεμένο με τους σκοπούς και το πρόγραμμα μας.

Μεγάλη η απαίτηση θα μου πήτε από τους αντιπάλους μας. Να διαβάζουν προγράμματα και καταστατικά πολιτικών κομμάτων, να διαβάζουν εφημερίδες, να διαβάζουν διακηρύξεις πάνω στις δηλώσεις του Πρωθυπουργού της Ελλάδος. Αυτοί που το λένε καθαρά. Πολιτικοί δεν είναι. Μόνο δήμαρχοι και δημοτικοί σύμβουλοι θέλουν να γίνουν.

Εν τούτοις ο κόσμος πρέπει να μάθη την αλήθεια. Μπροστά στα μάτια του κόσμου πρέπει να παρουσιάσουμε αποδείξεις, γραφτές αποδείξεις. Και να οι τέτοιες αποδείξεις:

Στο άρθρο 6 του προγράμματος μας διαπιστώνουμε:

"Από την εθνική άποψη, η καταπληκτική πλειοψηφία (τα 5/6 του πληθυσμού περίπου 300 χιλιάδες) του Κυπριακού λαού είναι Έλληνες".

Και στο άρθρο 13 του Προγράμματος του Κόμματος μας, θέταμε σαν πρωταρχικό καθήκο τα ακόλουθα:

"Στον καθημερινό του συστηματικό αγώνα το ΑΚΕΛ θ' αγωνιστεί, εφ' όσον η Κύπρος αποτελεί τμήμα της Βρετανικής αυτοκρατορίας....

β). Για την πλήρη αναγνώριση της εθνικής

υπόστασης των συνοίκων στοιχείων της Νήσου, την ελευθερία στην εκπαίδευση της νεολαίας, με βάση τις εθνικές παραδόσεις και την εθνική συνείδηση, την πλήρη ελευθερία της Εκκλησίας να λύσει τα ζητήματα της, χωρίς καμιά απολύτως επέμβαση της Κυβερνητικής αρχής".

Και λίγο πιο αργά, ύστερα από ένα μονάχα μήνα στην επίσημη διακήρυξη της Κεντρικής Επιτροπής του ΑΚΕΛ τη σχετική με τον οραματισμό του πρωθυπουργού της Ελλάδος κ. Τσουδερού που δημοσεύτηκε στον "Ανεξάρτητο" της **16** Νοεμβρίου **1941** διακηρύτταμε:

"Το Ανορθωτικό Κόμμα του Εργαζομένου Λαού, το ΑΚΕΛ, πιστεύει ότι αν αποτέλεσμα του σημερινού πολέμου που διεξάγεται ενάντια στην απολυταρχία και την εθνική υποδούλωση θα δοθή στην Κύπρο η ευκαιρία να συνενώσει τις τύχες της σε μια ελεύθερη και δημοκρατική Ελλάδα.

Το λέμε και το ξαναλέμε και το ξανατονίζουμε. Αυτά γράφτηκαν και δημοσιεύτηκαν τον Οκτώβρη και το Νιόβρη του **1941**.

Κι αναρωτιέται κανείς όταν εμείς μέσα στις δύσκολες συνθήκες του **1941** συνερχόμαστε στο πρώτο μας Παγκύπριο Συνέδριο και χαράσσαμε το πρόγραμμά μας, πάνω στην πιο πάνω εθνική βάση οι αντίπαλοί μας τι έκαμαν;

Πάνω σ' αυτό οφείλουν να δηλώσουν μια απάντηση στο λαό.

Μα οι αντίπαλοί μας, οι εκ συστήματος αντίπαλοί μας ούτε και μ' αυτή την προγραμματική μας θέση δεν εννοούν να ικανοποιηθούν. Παίζουν τον κουτό και φαντάζονται την κουτοπονηριά σαν προσόν μεγάλης αξίας για την προπαγάνδα και τη ζύμωση τους".

Ο Σέρβας όμως προχωρούσε και κατάγγελλε τους αντιπάλους του ΑΚΕΛ:

" Και συνεχίζουν. Καλά και άγια. Εθνική Αποκατάσταση. Μ' αυτά δεν σημαίνει πως θέλουν την ένωση με την Ελλάδα. Αυτοί θέλουν δική τους εθνική αποκατάσταση. Θέλουν Κυπριακή ανεξαρτησία, δεν

θέλουν να ενωθούν με την Ελλάδα μας.

Το ζήτημα φαίνεται κωμικά τρομερά κωμικό.

Μας θυμίζει την περίπτωση του παιδιού, του μικρού παιδιού, που κλαίοντας θέλει τον παπάκη του, Κι όταν του λες καλά σώπα και θα σε πάω στον παπά σου, αυτό πιο πεισματικά φωνάζει: Οχι, θέλω να πάω στον παπάκη μου.

Θλιβερή μα τη αλήθεια η εικόνα. Να υπάρχουν άνθρωποι που ξεωρίζουν τον παπά από τον παπάκη κι αυτοί οι άνθρωποι να θέλουν να διευθύνουν τις τύχες ενός τόπου, τις τύχες μιας πόλης.

Δεν μπορούν οι άνθρωποι ν' αντιληφθούν ένα απλό απλούστατο πράγμα, που το παιδί των δυο και τριών χρόνων αρχίζει κιόλας να το αντιλαμβάνεται, ότι παπάς και παπάκης είναι ένας και το αυτό πράγμα, ότι εθνική αποκατάσταση και ένωση της Κύπρου με την Ελλάδα είναι ένα και το αυτό πράγμα, και ακόμα εκείνο που λέει ο Παρτασίδης κι ο Βάσος ο γιατρός μπορεί να το πει κι ο Πλουτής γιατί όλοι ανήκουμε σ' αυτή την αρμονική και ζηλευτή οικογένεια που ονομάζεται Ανορθωτικό Κόμμα του Εργαζόμενου Λαού".